

Міністерство внутрішніх справ України
Львівський державний університет внутрішніх справ

СЕМЕНЮК-ПРИБАТЕНЬ АННА ВІКТОРІВНА

УДК 343.7

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ЗНИЩЕННЯ ТА ПОШКОДЖЕННЯ МАЙНА
ЗА КРИМІНАЛЬНИМ КОДЕКСОМ УКРАЇНИ**

12.00.08 – кримінальне право та криминологія;
кримінально-виконавче право

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Львів – 2016

Дисертацією є рукопис

Робота виконана у Львівському державному університеті внутрішніх справ Міністерства внутрішніх справ України

Науковий керівник доктор юридичних наук, професор
Омельчук Олег Миколайович,
Хмельницький університет
управління та права,
ректор

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор
Бурдін Володимир Миколайович,
Львівський національний університет імені Івана Франка,
декан юридичного факультету

кандидат юридичних наук
Попович Віталія Петрівна,
Головне науково-експертне управління
Апарату Верховної Ради України,
завідувач відділу з питань національної безпеки, оборони,
правоохоронної діяльності та боротьби із злочинністю

Захист відбудеться «1» грудня 2016 р. о 13³⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 35.725.02 у Львівському державному університеті внутрішніх справ за адресою: 79007, м. Львів, вул. Городоцька, 26

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Львівського державного університету внутрішніх справ за адресою: 79007, м. Львів, вул. Городоцька, 26

Автореферат розіслано «31» жовтня 2016 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

І. В. Красницький

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Власність – це економічна основа життя суспільства. Конституція України (ст. 41) проголошує, що кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю; ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності. Кримінально-правову охорону цього права встановлено відповідно до ч. 1 ст. 1 Кримінального Кодексу України (далі – КК України). Відтак одним із завдань держави є захист прав власників від будь-якого неправомірного втручання та належне забезпечення охорони власності. Важливою складовою цієї системи є кримінальна відповідальність за знищення або пошкодження майна.

Статистичні дані засвідчують, що у загальній структурі злочинності традиційно вагому частку становлять злочини проти власності. За даними Генеральної прокуратури України, за період січень–листопад 2015 року обліковано 515648 злочинів, із яких 322345 – злочини проти власності (62%). Водночас із 407244 кримінальних проваджень, рішення щодо яких не прийнято станом на 1 січня 2015 року, 280619 проваджень стосуються злочинів проти власності (69%). Безперечно, більшість із цих злочинів – корисливі, проте злочини, пов'язані зі знищенням чи пошкодженням майна, також є доволі поширеними. За вказаний період кількість облікованих злочинів, передбачених ст. 194 КК України, становить 2994 злочини (0,9% від усіх злочинів проти власності)¹.

Знищення чи пошкодження майна передбачене не лише у розділі «Злочини проти власності» КК України. Окрім ст. 194 КК України, за підрахунками автора, ще 35 статей КК України передбачають злочини, прямо пов'язані зі знищенням чи пошкодженням майна. Водночас доцільним є здійснення кримінально-правової характеристики системи усіх складів злочинів, які передбачені різними розділами КК України та вчиняються шляхом знищення чи пошкодження майна.

Такий комплексний аналіз досі на рівні самостійного кримінально-правового дослідження в Україні не здійснювався, хоч окремі аспекти цієї проблематики висвітлили у своїх працях С. В. Антонов, Р. В. Асейкін, В. В. Базелюк, О. В. Білаш, С. О. Бочарников, В. В. Віскунов, І. Б. Газдайка-Василишин, В. А. Горбунов, І. І. Давидович, О. П. Дячкін, С. А. Миронюк, Б. М. Одайник, П. В. Олійник, В. І. Осадчий, А. В. Сакун, В. П. Самокиш, Н. О. Сербіна, Ю. В. Філей, А. Ю. Швець.

Загальнотеоретичні розробки таких відомих українських учених, як Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. К. Грищук, М. Й. Коржанський, В. О. Навроцький, М. І. Мельник, П. С. Матишевський, О. М. Омельчук, В. В. Сташис, В. Я. Тацій,

¹ Єдиний звіт про кримінальні правопорушення за січень-листопад 2015 року. Генеральна прокуратура України. Електронний ресурс. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=112173&libid=100820

В. І. Тютюгін, П. Л. Фріс, М. І. Хавронюк, також стали підгрунтям окресленого наукового дослідження.

Роботи зазначених фахівців охоплюють широкий спектр проблем охорони власності від знищення чи пошкодження різних видів майна. Однак невисвітленими або недостатньо розробленими у науці кримінального права залишається низка питань цієї тематики, а деякі з уже відомих положень не є безспірними, а відтак потребують подальшого обговорення. Це, зокрема, проблеми криміналізації злочинів, пов'язаних із знищенням та пошкодженням майна; тлумачення оціночних понять, ужитих при конструюванні цих складів злочинів; відмежування цих складів злочинів один від одного та від інших суміжних складів злочинів; правила кваліфікації таких діянь; недосконалості законодавчих формулювань та помилки судової практики.

Наведені чинники загалом визначають актуальність теми дисертації та зумовлюють необхідність її ґрунтовної розробки на рівні комплексного системного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана у межах теми Львівського державного університету внутрішніх справ «Протидія злочинам, підслідним ОВС: правові, кримінологічні та криміналістичні аспекти» (номер державної реєстрації 0112U007493).

Мета і задачі дослідження. *Метою* дисертації є комплексна кримінально-правова характеристика знищення або пошкодження майна, яке передбачене статтями КК України, формулювання рекомендацій щодо вирішення проблем кваліфікації таких діянь та пропозицій з удосконалення КК України.

Відповідно до наведеної мети окреслено такі *задачі* дослідження:

– з'ясувати стан дослідження проблем кримінальної відповідальності за знищення та пошкодження майна у вітчизняній кримінально-правовій доктрині;

– здійснити аналіз соціальної зумовленості кримінальної відповідальності за знищення та пошкодження майна в Україні;

– проаналізувати ознаки та визначити поняття знищення та пошкодження майна; класифікувати знищення та пошкодження майна;

– навести кримінально-правову характеристику об'єктивних ознак знищення або пошкодження майна, передбачених ст.ст. 194, 196 КК України;

– охарактеризувати суб'єктивні ознаки знищення або пошкодження майна, передбачених цими «загальними» нормами;

– здійснити кримінально-правову характеристику знищення та пошкодження «спеціальних» видів майна; знищення та пошкодження майна, що належить «спеціальним» потерпілим; а також злочинів, способом вчинення яких є знищення або пошкодження майна;

– сформулювати пропозиції з удосконалення чинного кримінального закону та визначити правила кваліфікації злочинів, пов'язаних із знищенням чи пошкодженням майна.

Об'єкт дослідження – кримінально-правова охорона власності в Україні.

Предмет дослідження – кримінально-правова характеристика складів злочинів, що містять ознаки знищення чи пошкодження майна, за кримінальним кодексом України.

Методи дослідження. З урахуванням поставлених мети та задач, об'єкта й предмета дослідження основним засобом наукового пізнання є діалектичний метод (його застосовано у всіх розділах дисертації), який дав змогу проаналізувати законодавство України і практику його застосування щодо злочинів, пов'язаних із знищенням або пошкодженням майна. Формально-логічний (догматичний) метод використано під час юридичного аналізу складів злочинів, передбачених загальними та спеціальними нормами (розділи 2, 3). Системно-структурний аналіз сприяв визначенню місця знищення або пошкодження майна серед інших складів злочинів (підрозділ 1.3), під час класифікації знищення та пошкодження майна (підрозділ 1.3), а також при відмежуванні знищення та пошкодження майна від суміжних складів злочинів (підрозділи 3.1, 3.2, 3.3). Задля тлумачення положень закону про кримінальну відповідальність та інших нормативно-правових актів для аналізу використаної в них термінології застосовано герменевтичний метод (підрозділи 1.2, 1.3; розділи 2, 3). Історико-правовий і порівняльно-правовий методи використано для огляду положень кримінального законодавства деяких зарубіжних держав, що встановлюють відповідальність за знищення чи пошкодження майна, та дослідження розвитку вітчизняного законодавства про відповідальність за подібні діяння (підрозділи 1.2). Статистичний метод застосовано під час узагальнення матеріалів кримінальних справ, визначення закономірностей реалізації кримінальної відповідальності за досліджувані діяння, опрацювання статистичних даних (розділи 2, 3).

Емпіричну базу дослідження становлять дані вивчення 218 вироків судів України у кримінальних справах за період 2010–2015 років із Єдиного державного реєстру судових рішень; статистичні дані Державного комітету статистики України, Департаменту інформаційно-аналітичного забезпечення МВС України за 2010–2013 роки, Департаменту інформаційної підтримки та координації поліції «102» Національної Поліції України, Генеральної прокуратури України за 2013–2015 роки.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є комплексним монографічним дослідженням кримінально-правової характеристики знищення або пошкодження майна, здійсненим на основі системного аналізу кримінального закону. У роботі сформульовано положення, нові у концептуальному аспекті і важливі для юридичної практики. Зокрема:

уперше:

– обґрунтовано доцільність декриміналізації таких діянь, як необережне знищення або пошкодження майна; умисне пошкодження об'єктів

електроенергетики; умисне знищення або пошкодження об'єктів житлово-комунального господарства; умисне пошкодження ліній зв'язку на підставі таких чинників: недоцільність окремої кримінально-правової протидії таким посяганням, неправильність визначення їх родових об'єктів, низка помилок у судово-слідчій практиці щодо застосування цих норм, незначна поширеність таких злочинних дій, тенденція до звуження сфери кримінально-правового впливу за необережно завдану шкоду;

– аргументовано доцільність криміналізації знищення чи пошкодження майна державного чи громадського діяча у зв'язку з їх державною чи громадською діяльністю та знищення чи пошкодження майна начальника у зв'язку з виконанням ним обов'язків із військової служби, з огляду на такі чинники: нелогічність існуючих меж кримінально-правового впливу у зазначених сферах, підвищену суспільну небезпечність таких дій, актуальність цього питання, що зумовлена воєнними діями на сході нашої держави;

– доведено, що основним безпосереднім об'єктом усіх злочинів проти журналістів є нормальна професійна діяльність як конституційне право кожного журналіста, а розміщення більшості із цих складів злочинів у Розділі XV Особливої частини КК України порушує його системність;

– з'ясовано, що буквальне тлумачення норм кримінального закону, якими встановлена кримінальна відповідальність за знищення чи пошкодження майна «спеціальних» потерпілих, не дає підстав відносити до кола потерпілих від цих злочинів осіб, які у минулому були наділені ознаками «спеціального» потерпілого, а на момент знищення чи пошкодження їх майна уже не є працівниками правоохоронного органу, суддями, народними засідателями, захисниками тощо;

– встановлено, що вживання у кримінальному законі термінів «близькі родичі», «родичі» та їх невизначеність на рівні кримінального процесуального кодексу перешкоджають правильному та однотипному застосуванню кримінально-правових норм; запропоновано замінити ці терміни у всіх випадках їх вживання в КК України на «близькі особи»;

удосконалено:

– розуміння предмета знищення та пошкодження майна, зокрема наведено додаткові аргументи на користь позиції, згідно з якою можуть бути предметами цих злочинів забуті та загублені речі, які тимчасово вийшли із володіння власника, а також майно, яке перебуває у незаконному володінні;

– розуміння суб'єкта знищення чи пошкодження майна на основі обґрунтування, що суб'єкт цього злочину – загальний; а неналежність особі майна, яке вона знищує чи пошкоджує, слід тлумачити як ознаку предмета злочину, а не як ознаку спеціального суб'єкта знищення чи пошкодження майна;

– відмежування складів злочинів, що передбачають «спеціальні» види знищення чи пошкодження майна, один від одного та від «загального» складу злочину, передбаченого у ст. 194 КК України; встановлено, що відмежувальними

ознаками у цих випадках є ознаки об'єкта злочину (об'єкт, потерпілий, предмет) та ознаки суб'єктивної сторони (мета і мотив злочину); запропоновано правила кваліфікації таких діянь;

– розуміння та необхідність урахування положень ч. 2 ст. 11 КК України під час розгляду справ про злочини, передбачені ст. 347, 347-1, 352, 378, 399 КК України, у тих випадках, коли розмір заподіяної цими злочинами шкоди є незначним;

дістали подальший розвиток:

– вирішення питання кримінально-правової оцінки умисного знищення або пошкодження чужого майна, яке не спричинило майнової шкоди у великих розмірах; згідно з чинним КК України, таке знищення або пошкодження чужого майна не є злочином, незалежно від способу його вчинення; для усунення цієї прогалини запропоновано криміналізувати діяння, спрямовані на знищення чи пошкодження чужого майна загальнонебезпечним способом, незалежно від розміру шкоди, завданої такими діяннями;

– класифікація знищення та пошкодження майна, зокрема за ознаками складу злочину, для опису яких використовуються поняття «знищення» та «пошкодження» майна, випадки їх застосування в КК України поділено на такі групи: а) для окреслення суспільно небезпечного діяння; б) для позначення способу вчинення злочину; в) для вказівки на зміст кримінально караних погроз чи закликів;

– питання визначення віку кримінальної відповідальності за знищення чи пошкодження майна, передбачене і загальною, і спеціальними нормами; обґрунтовано необхідність встановлення 16-річного віку кримінальної відповідальності за усі види знищення чи пошкодження майна;

– правила кваліфікації діянь, пов'язаних із знищенням та пошкодженням чужого майна, а також перспектива розвитку кримінально-правових норм у частині, що стосується предмета цього дослідження.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що висновки, пропозиції й рекомендації, сформульовані у дисертації, можуть бути використані:

– у науково-дослідній роботі – для подальшої розробки теоретичних проблем кримінальної відповідальності за знищення або пошкодження майна;

– у правотворчості – задля вдосконалення кримінального законодавства України у частині регламентації кримінальної відповідальності за знищення чи пошкодження чужого майна;

– у правозастосовній діяльності – під час застосування кримінально-правових норм про відповідальність за злочини, пов'язані зі знищенням або пошкодженням майна;

– у навчальному процесі – під час викладання навчальних дисциплін «Кримінальне право України. Особлива частина», «Кваліфікація злочинів» у вищих навчальних закладах, підготовки навчальної, науково-практичної й методичної літератури з кримінального права.

Апробація результатів дисертації. Висновки й пропозиції, викладені у дослідженні, оприлюднено на п'яти науково-практичних заходах, зокрема: на міжнародних науково-практичних конференціях – «Актуальна юриспруденція» (м. Київ, 8 жовтня 2013 р.), «12 осінні юридичні читання» (м. Хмельницький, 2013 р.), «Правова система України: сучасні тенденції та фактори розвитку» (м. Запоріжжя, 25–26 січня 2013 р.); на всеукраїнських науково-практичних конференціях – «Проблеми правової реформи та розбудови громадянського суспільства в Україні» (м. Львів, 27 вересня 2013 р.), «Проблеми правової реформи та розбудови громадянського суспільства в Україні» (м. Львів, 17 жовтня 2014 р.).

Публікації. Основні положення і висновки дисертації відображено у 10 наукових працях, зокрема: 5 наукових статей, із яких 4 – опубліковано у фахових виданнях України та 1 – у зарубіжному періодичному виданні (Республіка Молдова); 5 – тези доповідей на науково-практичних заходах.

Структура дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, які охоплюють десять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 241 сторінку, із яких основний текст – 203, список використаних джерел (172 найменування) – 21 сторінка, 3 додатки розміщено на 17 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, вказано на її зв'язок із науковими програмами, планами, темами; визначено мету та задачі дослідження, окреслено його методи, сформульовано основні положення, що виносяться на захист, вказано на практичне значення результатів дослідження, наведено дані щодо їх апробації.

Розділ 1 «Загальні засади дослідження проблем кримінальної відповідальності за знищення та пошкодження майна» складається з трьох підрозділів.

У *підрозділі 1.1 «Стан дослідження проблем кримінальної відповідальності за знищення та пошкодження майна у кримінально-правовій літературі»* загалом охарактеризовано праці українських науковців, що стосуються кримінальної відповідальності за знищення чи пошкодження майна; з'ясовано, які аспекти цієї проблематики були досліджені та ступінь їх обґрунтування; окреслено коло питань, які залишаються невисвітленими чи проблемними.

У *підрозділі 1.2 «Соціальна зумовленість кримінальної відповідальності за знищення та пошкодження майна»* досліджено обставини, що характеризують соціальну зумовленість таких посягань, зокрема: їх суспільну небезпеку; доцільність кримінально-правової протидії їм; традиції вітчизняної законодавчої практики та зарубіжний досвід протидії злочинам, пов'язаним із знищенням та пошкодженням майна.

У підрозділі 1.3 «Поняття та види знищення та пошкодження майна за кримінальним правом України» окреслено ознаки та сформульовано поняття «знищення майна» та «пошкодження майна»; здійснено системний аналіз усіх випадків вживання цих понять у тексті КК України; класифіковано знищення та пошкодження майна за різними критеріями.

Розділ 2 «Кримінально-правова характеристика знищення та пошкодження майна, відповідальність за які передбачена «загальними» нормами (ст.ст. 194, 196 КК України)» складається з чотирьох підрозділів.

У підрозділі 2.1 «Об'єкт складів умисного та необережного знищення або пошкодження майна» визначено родовий та безпосередні об'єкти складів злочинів, передбачених статтями 194, 196 КК України; охарактеризовано їх предмет; проаналізовано ознаки потерпілого від таких посягань. Доведено, що за об'єктом, предметом та потерпілим склади злочинів, що передбачені статтями 194 та 196 КК України, слід відмежовувати від низки суміжних злочинів, у яких суспільні відносини власності виступають додатковим об'єктом, а предмет злочину становлять «спеціальні» види майна, або майно, що належить «спеціальним» потерпілим.

У підрозділі 2.2 «Об'єктивна сторона складів умисного та необережного знищення або пошкодження майна» проаналізовано такі ознаки об'єктивної сторони цих складів злочинів, як суспільно небезпечне діяння, суспільно небезпечні наслідки, причинний зв'язок між ними, спосіб вчинення злочину.

Особливу увагу приділено проблемі кримінально-правової оцінки умисного знищення або пошкодження чужого майна, яке не спричинило майнової шкоди у великих розмірах. Доведено, що воно не є злочином, незалежно від способу його вчинення, а тому не може бути кваліфіковане ані за частиною 1, ані за частиною 2 статті 194 КК України. Обґрунтовано, що випадки кваліфікації підпалів чужого майна, що не заподіяли шкоди у великих розмірах, за ч. 2 ст. 194 КК України, які часто трапляються у сучасній практиці, є помилковими – такими, що ґрунтуються на розширеному тлумаченні норм кримінального закону (хоча з точки зору соціальної справедливості, вочевидь, є цілком прийнятними). Запропоновано спосіб законодавчого вирішення цієї проблеми.

Доведено необхідність декриміналізації необережного знищення та пошкодження чужого майна.

Здійснено аналіз таких понять, як «тяжкі наслідки», «загибель людей», «інший загальнонебезпечний спосіб».

У підрозділі 2.3 «Суб'єкт складів умисного та необережного знищення або пошкодження майна» доведено, що суб'єкт обох аналізованих складів злочину – загальний. Проаналізовано такі ознаки суб'єктів умисного та необережного знищення чи пошкодження чужого майна, як вік кримінальної відповідальності та осудність. Виокремлено питання про осудність «піроманів».

Доведено недоцільність існування зниженого віку кримінальної відповідальності за злочин, передбачений ч. 2 ст. 194 КК України.

У підрозділі 2.4 «Суб'єктивна сторона складів умисного та необережного знищення або пошкодження майна» розглянуто вину (її форми та види) як обов'язкову ознаку суб'єктивної сторони кожного зі складів злочинів, передбачених ст.ст. 194, 196 КК України. Сформульовано правила кваліфікації знищення та пошкодження чужого майна, що вчиняється із невизначеним або альтернативним умислом. Проаналізовано помилки, які трапляються у судовій практиці через неповноту чи недостатність дослідження ознак суб'єктивної сторони умисного чи необережного знищення чи пошкодження чужого майна.

Розділ 3 «Кримінально-правова характеристика знищення та пошкодження майна, відповідальність за які передбачена «спеціальними» нормами КК України» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 3.1 «Знищення та пошкодження «спеціальних» видів майна» окреслено коло складів злочинів, пов'язаних із знищенням чи пошкодженням окремих видів майна. Проаналізовано їх предмети та об'єкти як ознаки, що виконують основну розмежувальну роль під час встановлення їх співвідношення як між собою, так і зі «загальною» нормою – ст. 194 КК України. Сформульовано правила кваліфікації знищення та пошкодження об'єктів, які підпадають під ознаки предметів одночасно двох (чи більше) таких «спеціальних» норм. Окрему увагу приділено правилам кваліфікації знищення чи пошкодження «спеціальних» видів майна, вчиненого шляхом підпалу, вибуху чи іншим загальнонебезпечним способом. Доведено необхідність декриміналізації діянь, відповідальність за які передбачена ст.ст. 194-1, 270-1 та 360 КК України.

У підрозділі 3.2 «Знищення та пошкодження майна, що належить «спеціальним» потерпілим» вивчено склади злочинів, передбачені ст.ст. 347, 347-1, 352, 378, 399 КК України. Досліджено об'єкти, предмети, ознаки спеціальних потерпілих та мотиви цих злочинів. Зауважено на розумінні поняття «близькі родичі» та доцільності його вживання у КК України.

Доведено, що розміщення норм про злочини проти журналістів у Розділі XV Особливої частини КК України порушує його системність; висловлено пропозицію про перенесення цих норм до Розділу V Особливої частини КК України.

Акцентовано на необхідності криміналізації знищення чи пошкодження майна начальника у зв'язку з виконанням ним обов'язків з військової служби, а також знищення чи пошкодження майна державного чи громадського діяча у зв'язку з їх державною чи громадською діяльністю.

Відстоюється позиція, що колишні працівники правоохоронних органів (чи інші особи, які у минулому були наділені ознаками «спеціальних» потерпілих) не повинні визнаватись потерпілими від злочинів, передбачених

ст.ст. 347, 347-1, 352, 378, 399 КК України. Знищення чи пошкодження їх майна повинно кваліфікуватись за ст. 194 КК України (за наявності усіх необхідних ознак цього складу злочину).

У підрозділі 3.3 «Знищення або пошкодження майна як спосіб вчинення інших злочинів» досліджуються склади злочинів, передбачені ст.ст. 113, 157, 188-1, 189, 206, 206-2, 248, 249, 294, 355, 393 КК України (в частині вчинення їх шляхом знищення чи пошкодження майна). Здійснено аналіз їх об'єктів, мети та мотивів. Акцентовано на проблемах кваліфікації, що виникають у разі вчинення злочинів, передбачених ч. 2 ст. 157, ч. 2 ст. 189, ч. 2 ст. 206, ч. 2 ст. 206-2, ч. 2 ст. 355 КК України, поєднаних із знищенням чи пошкодженням чужого майна шляхом підпалу, вибуху чи іншим загальнонебезпечним способом.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення та запропоноване нове вирішення наукового завдання, що полягає у кримінально-правовій характеристиці знищення або пошкодження майна. Основні теоретичні та практичні результати дисертації полягають у такому.

1. Аналіз стану дослідження питань, пов'язаних зі знищенням та пошкодженням майна, дав підстави виокремити низку аспектів, які є проблемними, невирішеними, такими, що потребують уточнень чи додаткової аргументації. Це питання обґрунтованості криміналізації окремих видів знищення чи пошкодження майна; ознаки таких понять, як «знищення майна» та «пошкодження майна»; здійснення класифікації знищення та пошкодження майна на підставі системного аналізу КК України; питання про об'єкти злочинів, передбачених статтями 194-1, 270-1, 345-1, 347-1, 348-1, 349-1, 360 КК України; проблема кримінально-правової оцінки умисного знищення або пошкодження чужого майна, яке не спричинило майнової шкоди у великих розмірах, а також питання невизначеності розміру кримінально караного знищення чи пошкодження майна «спеціальних» потерпілих; тлумачення термінів «загибель людей», «інші тяжкі наслідки», «близькі родичі»; характеристика ознак, які відмежовують «спеціальні» види знищення чи пошкодження майна один від одного та від «загальної» норми – ст. 194 КК України; вирішення проблем кваліфікації та дослідження поширених судових помилок під час кримінально-правової оцінки знищення чи пошкодження майна.

2. На основі аналізу таких підстав соціальної обумовленості кримінальної відповідальності за знищення чи пошкодження майна, як суспільна небезпека, доцільність кримінально-правової протидії, традиції вітчизняної законодавчої практики та зарубіжний досвід протидії злочинам цього виду, обґрунтовано такі найважливіші висновки:

– соціально обумовленою є кримінальна відповідальність за умисне знищення або пошкодження майна та умисне знищення чи пошкодження більшості «спеціальних» видів майна чи майна «спеціальних потерпілих», а також усіх злочинів, способом вчинення яких є знищення чи пошкодження майна;

– необґрунтованою є кримінально-правова протидія таким видам злочинів, як необережне знищення або пошкодження майна; умисне пошкодження об'єктів електроенергетики; умисне знищення або пошкодження об'єктів житлово-комунального господарства; умисне пошкодження ліній зв'язку.

3. Характеристика ознак знищення та пошкодження майна як наскрізних кримінально-правових понять, їх класифікація, здійснена автором на підставі системного аналізу норм кримінального закону, обумовила такі найсуттєвіші висновки:

– «знищення майна» – це протиправне заподіяння шкоди чужому майну, що робить його повністю непридатним для використання за цільовим призначенням; «пошкодження майна» – це протиправне заподіяння шкоди чужому майну, що спричиняє погіршення його якості, зменшення цінності або тимчасової непридатності для використання за цільовим призначенням;

– за характером ознак складу злочину, для опису яких використовуються поняття «знищення» та «пошкодження» майна, випадки їх застосування в КК України можна поділити на три групи: а) для опису суспільно небезпечного діяння; б) для позначення способу вчинення злочину; в) для вказівки на зміст кримінально караних погроз чи закликів;

– за формою вини знищення та пошкодження майна поділяється на три види: а) умисне знищення чи пошкодження майна; б) необережне знищення чи пошкодження майна; в) знищення чи пошкодження майна, що може вчинятись як умисно, так і з необережності;

– за місцем суспільних відносин власності серед об'єктів складів злочинів, які сконструйовані законодавцем із використанням термінів «знищення чи пошкодження майна», їх можна поділити на два види: а) знищення чи пошкодження майна, передбачене «загальними» нормами; б) знищення чи пошкодження майна, передбачене «спеціальними» нормами (у тому числі такі підвиди, як знищення чи пошкодження «спеціальних» видів майна; знищення чи пошкодження майна «спеціальних» потерпілих; знищення чи пошкодження майна як спосіб вчинення злочинного посягання).

4. Кримінально-правовий аналіз об'єктивних ознак умисного та необережного знищення або пошкодження майна, передбачених «загальними» нормами, довів, що:

– об'єкти складів злочинів, передбачених ст. 194-1, 270-1 та 360 КК України, не відповідають тим родовим об'єктам, до яких їх дає підстави відносити їхнє розміщення у системі КК України;

– умисне знищення або пошкодження чужого майна, яке не спричинило майнової шкоди у великих розмірах, не є злочином, незалежно від способу

його вчинення, а тому не може бути кваліфіковано ані за частиною 1, ані за частиною 2 ст. 194 КК України. Випадки кваліфікації підпалів чужого майна, що не заподіяли шкоди у великих розмірах, за ч. 2 ст. 194 КК України, які часто трапляються у судовій практиці, є помилковими – такими, що ґрунтуються на розширеному тлумаченні норм кримінального закону;

– в судовій практиці часто трапляються випадки, коли дії винного кваліфікуються як такі, що завдали тяжких наслідків, без вказівки у вироку суду, що саме судом розцінено як «тяжкі наслідки» умисного знищення чи пошкодження майна; необхідно кожного разу, коли суд визнає наявність тяжких наслідків злочину, в мотиваційній частині вироку вказувати на те, яку саме шкоду суд вважає «тяжким наслідком» конкретного діяння;

– під іншими тяжкими наслідками умисного знищення чи пошкодження майна слід розуміти заподіяння смерті одній особі, тяжких тілесних ушкоджень одній чи кільком особам, залишення людей без житла або засобів для існування; виведення з ладу повністю чи на тривалий час важливих споруд, техніки; тривале припинення або дезорганізацію роботи підприємства, установи, організації; настання суспільного лиха чи катастрофи; масове отруєння чи захворювання людей, тварин, рослин; забруднення довкілля тощо; цей перелік не є вичерпним, у кожному конкретному випадку суд може віднести до тяжких наслідків цього злочину й іншу шкоду, спричинену внаслідок умисного знищення чи пошкодження майна, крім майнової.

5. Аналіз суб'єктивних ознак умисного та необережного знищення або пошкодження майна, передбачених «загальними» нормами, обумовив такі висновки:

– точка зору, згідно з якою суб'єкт знищення чи пошкодження майна – «спеціальний» (особа, яка не є власником чи законним володільцем майна), є хибною, оскільки ця ознака належить до характеристики предмета злочину і додатково вказувати на неї під час характеристики суб'єкта злочину немає необхідності;

– вік, з якого настає кримінальна відповідальність за умисне знищення чи пошкодження чужого майна, залежить від способу вчинення злочину чи від тяжкості спричинених наслідків; можливість притягнення до кримінальної відповідальності за знищення чи пошкодження майна осіб у віці від 14 до 16 років пов'язується з можливістю усвідомлення ними не основного безпосереднього об'єкта злочину, а додаткових об'єктів таких посягань; така ситуація не є логічною та не відповідає принципу суб'єктивного ставлення у вину.

6. Кримінально-правова характеристика знищення та пошкодження «спеціальних» видів майна; майна, що належить «спеціальним» потерпілим; а також злочинів, способом вчинення яких є знищення або пошкодження майна, дала змогу отримати такі найістотніші результати:

– ознаками, які уможливають відмежування всіх цих норм одна від одної та від «загальної» норми – ст. 194 КК України, є ознаки об'єкта злочину

(об'єкт, потерпілий, предмет) та ознаки суб'єктивної сторони (мета і мотив злочину);

– основним безпосереднім об'єктом усіх злочинів проти журналістів є нормальна професійна діяльність як конституційне право кожного журналіста; розміщення більшості з цих складів злочинів у Розділі XV Особливої частини КК України порушує його системність;

– обґрунтовано необхідність видання роз'яснення Вищого спеціалізованого суду, в якому би наголошувалось на обов'язковості врахування положень ч. 2 ст. 11 КК України під час розгляду справ про злочини, передбачені ст. 347, 347-1, 352, 378, 399 КК України, у тих випадках, коли розмір заподіяної цими злочинами шкоди є незначним;

– буквально тлумачення ст. 347 КК України не дає підстав відносити до потерпілих від цього злочину осіб, які у минулому були наділені ознаками «спеціального» потерпілого, а на момент знищення чи пошкодження їхнього майна уже не є працівниками правоохоронного органу. Те ж саме стосується й інших «спеціальних» потерпілих (колишніх суддів, народних засідателів, захисників тощо);

– вживання у кримінальному законі термінів «близькі родичі», «родичі» та їх невизначеність на рівні кримінального процесуального кодексу не сприяють правильному й однотипному застосуванню кримінально-правових норм.

7. Сформульовано пропозиції з удосконалення чинного кримінального закону:

– виключити із ч. 2 ст. 22 КК України слова «умисне знищення або пошкодження майна» (частина друга статей 194, 347, 352, 378, частина друга та третя статті 399), «пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів» (ст. 277);

– у ст. 113 КК України замінити слова «важливе народногосподарське чи оборонне значення» на «важливе економічне чи інше значення для держави»;

– слова «погрозою застосування насильства або знищення чи пошкодження майна» виключити із ч. 2 ст. 157 КК України та доповнити ними ч. 1 ст. 157 КК України після слів «поєднані з обманом або примушуванням»;

– доповнити ч. 1 ст. 194 КК України словом «майнову» після слів «що заподіяло»;

– викласти диспозицію частини 2 статті 194 КК України у такій редакції: «Умисне знищення або пошкодження майна, вчинене шляхом підпалу, вибуху чи іншим загальнонебезпечним способом, або таке, що заподіяло майнову шкоду в особливо великих розмірах, або спричинило загибель людей чи інші тяжкі наслідки»;

– виключити з КК України статті 194-1, 196, 270-1 та 360;

– виключити слова «знищення чи пошкодження об'єктів власності» з назви статті 259 КК України;

– виключити слова «щодо пам'ятника, спорудженого в пам'ять тих, хто боровся проти нацизму в роки Другої світової війни, – радянських воїнів-визволителів, учасників партизанського руху, підпільників, жертв нацистських переслідувань, а також воїнів-інтернаціоналістів та миротворців» із частини 3 статті 297 КК України;

– виключити слово «незаконне» зі словосполучення «незаконне знищення» із ч. 3 ст. 158; ч. 1 ст. 158-2; ч. 2 ст. 298 КК України, та з назви ст. 158-2; виключити слово «протизаконне» зі словосполучення «протизаконне знищення» у ст. 433 КК України;

– виключити слово «законна» (у всіх відмінках), яке передує слову «професійна» (у всіх відмінках) із диспозицій ч. 1, 2 ст. 171; ч. 1, 2, 3 ст. 345-1; ч. 1 ст. 347-1; ст. 348-1; 349-1; ч. 2 ст. 375 КК України;

– перенести всі кримінально-правові норми, що передбачають злочини проти журналістів, у Розділ V Особливої частини КК України;

– з тексту статей 265, 298 КК України виключити слово «руйнування»; а у статтях 113, 178, 277, 292, 297 КК України слово «руйнування» («зруйнування») замінити на «знищення»;

– доповнити ст. 294 КК України словом «пошкодження» після слова «знищення»; доповнити ч. 2 ст. 393 КК України словом «знищення чи» після слів «а також з»;

– поняття «загибель людей» у всіх випадках вживання його у КК України замінити поняттям «смерть людини»;

– у ст. 115, 126, 149, 154, 189, 345, 345-1, 346, 347, 347-1, 348, 348-1, 349, 349-1, 350, 352, 355, 377, 378, 380, 386, 398, 399, 400 КК України внести зміни, якими уніфікувати опис кола потерпілих, і використати для їх опису поняття «близькі особи»;

– у статтях 145, 328, 330, 342, 343, 345, 347, 348 КК України словосполучення «у зв'язку з виконанням службових обов'язків» замінити на «у зв'язку зі службовою діяльністю»;

– доповнити КК України нормами, які б передбачали спеціальні склади злочину, – знищення чи пошкодження майна державного чи громадського діяча у зв'язку з їх державною чи громадською діяльністю та знищення чи пошкодження майна начальника у зв'язку з виконанням ним обов'язків з військової служби; розмістити ці норми відповідно або у ч. 2 ст. 346 та ч. 2 ст. 405 КК України (з одночасною зміною їх назв), або доповнити Кодекс статтями 346-1 та 405-1 КК України.

Визначено **правила кваліфікації** злочинів, пов'язаних зі знищенням чи пошкодженням майна:

– однією з типових помилок судової практики є кваліфікація умисного знищення майна в сукупності зі ст. 162 КК України; в таких випадках є достатньо кваліфікації дій винних осіб лише за ч. 2 ст. 194 КК України (за умови, що порушення недоторканності житла було способом умисного знищення чи пошкодження майна);

– вчинення особою умисного знищення чи пошкодження чужого майна із невизначеним умислом слід кваліфікувати за наслідками, які фактично настали;

– вчинення цього злочину шляхом підпалу, вибуху або іншим загальнонебезпечним способом, за правило, характеризується неконкретизованим умислом; це обумовлено загальною небезпечністю способу вчинення злочину, вдаючись до якого, особа не здатна контролювати перебіг свого діяння, а тому їй не здатна наперед оцінити обсяг заподіюваної нею шкоди;

– у разі, коли винний, вчиняючи дії, спрямовані на знищення чи пошкодження майна, мав альтернативний умисел, його дії слід кваліфікувати керуючись спрямованістю умислу;

– якщо необережне знищення чи пошкодження майна було наслідком умисного порушення винним певних спеціальних правил (приміром, правил пожежної безпеки, охорони праці, правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою, правил ядерної або радіаційної безпеки), такі дії треба кваліфікувати за «спеціальними» нормами – наприклад, за статтями 270, 271, 272, 273, 274, 275 КК України; кваліфікація таких дій за сукупністю статті 196 і будь-якої із вказаних вище статей КК України порушує принцип недопустимості подвійного інкримінування; кваліфікація таких дій лише за ст. 196 КК України не відповідає принципу повноти кримінально-правової кваліфікації та не забезпечує справедливого покарання винного;

– у разі, якщо знищено чи пошкоджено майно колишнього «спеціального» потерпілого, кваліфікація дій винного треба здійснювати за «загальною» нормою – ст. 194 КК України (навіть якщо цей злочин вчинено із помсти за колишню службову, громадську чи професійну діяльність такого потерпілого); якщо ж винний, вчиняючи таке діяння, помилково вважає, що посягає на майно дійсного (а не колишнього) працівника правоохоронного органу (чи будь-якого іншого «спеціального» потерпілого), його дії слід кваліфікувати ще й як замах на знищення чи пошкодження майна «спеціального» потерпілого;

– знищення одного об'єкта, який одночасно наділений ознаками різних «спеціальних» видів майна (наприклад, культового будинку, що є об'єктом культурної спадщини), не слід розцінювати як ідеальну сукупність злочинів, а розглядати за правилами про конкуренцію кримінально-правових норм;

– у разі конкуренції будь-якої іншої норми, що передбачає відповідальність за знищення чи пошкодження «спеціальних» видів майна, із нормою ст. 388 КК України (наприклад, знищення релігійної споруди, на яку накладено арешт), дії винного потрібно кваліфікувати за ст. 388 КК України (за умови усвідомлення ним особливого правового статусу знищеного чи пошкодженого майна та всіх інших необхідних ознак цього складу злочину);

– під час кримінально-правової оцінки знищення чи пошкодження майна, передбаченого ч. 2 ст. 157, ст. 178, 179, ч. 2 ст. 189, ч. 2 ст. 206, ч. 2 ст. 206-2, ст. 265, 277, 297, ч. 2 ст. 355, ст. 360, 388 КК України, вчиненого

загальнонебезпечним способом, кваліфікувати дії винного слід за сукупністю однієї із цих статей та ч. 2 ст. 194 КК України.

– група злочинів, які вчиняються шляхом знищення чи пошкодження документів чи інформації (ч. 3 ст. 158, ст. 158-2, 182, 220-1, 290, 298-1, 357, 362 КК України), не конкурують із ст. 194 КК України як спеціальні норми із загальною та можуть бути застосовані у сукупності.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Семенюк-Прибатень А. В. Поняття знищення та пошкодження майна у кримінальному праві України / А. В. Семенюк-Прибатень // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. – Львів: ЛьвДУВС, 2014. – Вип. 3. – С. 207–219.

2. Семенюк-Прибатень А. В. Соціальна обумовленість кримінальної відповідальності за знищення та пошкодження майна / А. В. Семенюк-Прибатень // Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України: збірник наукових статей. – Івано-Франківськ, 2015. – Вип. 39. – С. 277–289.

3. Семенюк-Прибатень А. В. Об'єкт умисного та необережного знищення чи пошкодження майна / А. В. Семенюк-Прибатень // Університетські наукові записки. – 2015. – № 1. – С. 207–215.

4. Семенюк-Прибатень А. В. Проблемні аспекти об'єктивної сторони умисного та необережного знищення чи пошкодження майна / А. В. Семенюк-Прибатень // Університетські наукові записки. – 2015. – № 3 (55). – С. 161–174.

5. Семенюк-Прибатень А. В. Уничтожение и повреждение имущества по уголовному законодательству Украины: проблемы объекта и предмета преступления / А. В. Семенюк-Прибатень // Международный научно-практический правовой журнал «Legea si Viata». – Республика Молдова, 2016. – № 1/2 – С. 92–97.

6. Семенюк-Прибатень А. В. Поняття «майно» в контексті кримінального закону / А. В. Семенюк-Прибатень // Проблеми юриспруденції: теорія, практика, суспільний досвід: збірник матеріалів Міжнародної юридичної науково-практичної конференції «Актуальна юриспруденція» (м. Київ, 8 жовтня 2013 року). – К., 2013. – С. 246–248.

7. Семенюк-Прибатень А. В. Знищення майна як суспільно небезпечна дія, що характеризує об'єктивну сторону злочину / А. В. Семенюк-Прибатень // 12 осінні юридичні читання: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції. – Хмельницький, 2013. – С. 60–61.

8. Семенюк-Прибатень А. В. Характеристика поняття пошкодження майна як прояв об'єктивної сторони злочину у кримінальному праві / А. В. Семенюк-Прибатень // Правова система України: сучасні тенденції та

фактори розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 25–26 січня 2013 року). – Запоріжжя: Запорізька міська громадська організація «Істина», 2013. – Ч. II. – С. 95–98.

9. Семенюк-Прибатень А. В. Щодо доцільності кримінально-правової протидії діянням, пов'язаним із знищенням чи пошкодженням чужого майна / А. В. Семенюк-Прибатень // Проблеми правової реформи та розбудови громадянського суспільства в Україні: тези доповідей та повідомлень учасників звітної наукової конференції ад'юнктів, аспірантів та здобувачів (м. Львів, 27 вересня 2013 року). – Львів: ЛьвДУВС, 2013. – С. 224–227.

10. Семенюк-Прибатень А. В. Знищення та пошкодження майна як «наскрізні» кримінально-правові поняття / А. В. Семенюк-Прибатень // Проблеми правової реформи та розбудови громадянського суспільства в Україні: тези доповідей та повідомлень учасників звітної наукової конференції ад'юнктів, аспірантів та здобувачів (м. Львів, 17 жовтня 2014 року). – Львів: ЛьвДУВС, 2014. – С. 325–330.

АНОТАЦІЯ

Семенюк-Прибатень А. В. Кримінально-правова характеристика знищення та пошкодження майна за Кримінальним кодексом України. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.08 – кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право. – Львівський державний університет внутрішніх справ МВС України, Львів, 2016.

У дисертації здійснено системну кримінально-правову характеристику злочинів, що пов'язані зі знищенням та пошкодженням майна. Зокрема, з'ясовано стан дослідження проблем кримінальної відповідальності за знищення та пошкодження майна у вітчизняній кримінально-правовій доктрині. Акцентовано на соціальній обумовленості кримінальної відповідальності за знищення та пошкодження майна в Україні. Висвітлено ознаки та визначено поняття знищення та пошкодження майна; запропоновано їх класифікацію. Здійснено кримінально-правову характеристику знищення та пошкодження: майна, передбаченого статтями 194, 196 КК України; «спеціальних» видів майна; майна, що належить «спеціальним» потерпілим; а також злочинів, способом вчинення яких є знищення або пошкодження майна.

Сформульовано пропозиції з удосконалення чинного кримінального закону та визначено правила кваліфікації злочинів, пов'язаних зі знищенням чи пошкодженням майна.

Ключові слова: злочини проти власності, кримінальна відповідальність, знищення майна, пошкодження майна, кримінально-правова характеристика злочинів, кваліфікація знищення та пошкодження майна.

АННОТАЦИЯ

Семенюк-Прибатень А. В. Уголовно-правовая характеристика уничтожения и повреждения имущества по Уголовному кодексу Украины. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.08 – уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право. – Львовский государственный университет внутренних дел МВД Украины, Львов, 2016.

В диссертации осуществлена системная уголовно-правовая характеристика преступлений, связанных с уничтожением и повреждением имущества, теоретически обобщено и обосновано практические рекомендации по решению комплекса проблемных вопросов этой сферы.

В результате выяснения состояния исследования проблем уголовной ответственности за уничтожение и повреждение имущества в украинской уголовно-правовой доктрине выделены вопросы, которые являются проблемными, нерешенными, нуждающимися в уточнении или в дополнительной аргументации, в частности: вопрос обоснованности криминализации отдельных видов уничтожения или повреждения имущества; признаки таких уголовно-правовых понятий, как «уничтожение имущества» и «повреждение имущества»; осуществление классификации уничтожения и повреждения имущества на основании системного толкования уголовного закона; вопрос о родовом и основном непосредственном объекте преступлений, предусмотренных статьями 194-1, 270-1, 345-1, 347-1, 348-1, 349-1, 360 УК Украины; проблема уголовно-правовой оценки умышленного уничтожения или повреждения чужого имущества, которое не повлекло имущественный ущерб в крупных размерах; а также вопросы неопределенности размера уголовно наказуемого уничтожения или повреждения имущества «специальных» пострадавших; толкование терминов «гибель людей», «иные тяжкие последствия», «близкие родственники»; проблема целесообразности снижения возраста уголовной ответственности за преступление, предусмотренное ч. 2 ст. 194 УК Украины; характеристика признаков, которые отделяют «специальные» виды уничтожения или повреждения имущества друг от друга и от «общей» нормы – ст. 194 УК Украины; вопрос решения проблем квалификации и исследования распространенных судебных ошибок при уголовно-правовой оценке уничтожения или повреждения имущества.

Осуществлен анализ социальной обусловленности уголовной ответственности за уничтожение и повреждение имущества в Украине, в результате чего обосновано соответствующие выводы. Социально обусловленной есть уголовная ответственность за умышленное уничтожение или повреждение имущества и уничтожение или повреждение большинства «специальных» видов имущества или имущества «специальных» потерпевших, а также всех преступлений, способом совершения которых является уничтожение

или повреждение имущества. Необоснованным является уголовно-правовое противодействие таким видам преступлений, как неосторожное уничтожение или повреждение имущества; умышленное повреждение объектов электроэнергетики; умышленное уничтожение или повреждение объектов жилищно-коммунального хозяйства; умышленное повреждение линий связи.

Проанализированы признаки и определено понятие уничтожения и повреждения имущества. В частности, доказано, что в уголовном праве под «уничтожением имущества» следует понимать противоправное причинение вреда чужому имуществу, что делает его полностью непригодным для использования по целевому назначению. Под «повреждением имущества» следует понимать противоправное причинение вреда чужому имуществу, которое вызывает ухудшение его качества, уменьшение ценности или временную непригодность для использования по целевому назначению.

Осуществлена классификация уничтожения и повреждения имущества. В частности, по характеру признаков состава преступления, для описания которых используются понятия «уничтожение» и «повреждение» имущества, случаи их применения в УК Украины делятся на три группы: а) для описания общественно опасного деяния; б) для обозначения способа совершения преступления; в) для указания на содержание уголовно наказуемых угроз или призывов.

Проведена уголовно-правовая характеристика уничтожения и повреждения имущества, предусмотренного статьями 194, 196 УК Украины. Осуществлена уголовно-правовая характеристика уничтожения и повреждения «специальных» видов имущества; уничтожение и повреждение имущества, принадлежащего «специальным» пострадавшим; а также преступлений, способом совершения которых является уничтожение или повреждение имущества.

Сформулированы предложения по совершенствованию действующего уголовного закона и определены правила квалификации преступлений, связанных с уничтожением или повреждением имущества.

Ключевые слова: преступления против собственности, уголовная ответственность, уничтожение имущества, повреждение имущества, уголовно-правовая характеристика преступлений, квалификация уничтожения и повреждения имущества.

ANNOTATION

Semeniuk-Prybaten A. V. Criminal-legal characteristics of property destruction and damage under the Criminal Code of Ukraine. – Manuscript rights reserved.

Thesis on scientific degree of Candidate of Legal Sciences on speciality 12.00.08 – Criminal Law and Criminology; Criminal-Executive Law. – Lviv State University of Internal Affairs of the MIA of Ukraine, Lviv, 2016.

This thesis presents a systemic criminal-legal characteristics of crimes related to destruction and damage of property. In particular, the state of research of problems of criminal liability for property destruction and damage in a domestic criminal law doctrine is clarified. The dissertation analyses social conditionality of criminal liability for destruction and damage of property in Ukraine. The notion of destruction and damage of property with its signs is defined and classified. Criminal and legal characteristics of property destruction and damage under articles 194, 196 of the Criminal Code of Ukraine is proposed. The dissertation characterises criminal and legal peculiarities of destruction and damage of “special” types of property; destruction and damage of property belonging to “special” victims; and crimes, which modus operandi is property destruction or damage.

The proposals on improvement of current criminal law are formulated and the rules of qualification of crimes related to property destruction or damage are defined.

Key words: crimes against property, criminal liability, property destruction, property damage, criminal-legal characteristics of crimes, qualification of destruction and damage to property.

Підписано до друку 28.10.2016 р.
Формат 60×84/16. Папір офсетний. Умовн. друк. арк. 0,9.
Тираж 100 прим. Зам. № __-16.

Львівський державний університет внутрішніх справ
Україна, 79007, м. Львів, вул. Городоцька, 26.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 2541 від 26 червня 2006 р.

